

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2021-04-20

Närvarande: F.d. justitierådet Eskil Nord samt justitieråden
Inga-Lill Askersjö och Petter Asp

Ändrade regler i utlänningslagen

Enligt en lagrådsremiss den 8 april 2021 har regeringen
(Justitiedepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande
över förslag till

1. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),
2. lag om ändring i lagen (2019:1211) om ändring i lagen (2019:487)
om ändring i lagen (2017:356) om ändring i utlänningslagen
(2005:716),
3. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
4. lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll,
5. lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande
m.fl.,
6. lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395),
7. lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap,
8. lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt
asylsökande m.fl.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Viktoria Haglund, Charlotte Strindberg och Linnea Fagerberg Portero.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen

5 kap. 1 a §

I paragrafen föreskrivs att uppehållstillstånd som beviljas flyktingar och alternativt skyddsbehövande som befinner sig i Sverige ska vara tidsbegränsade. Det regleras också vilka giltighetstider som ska gälla för dessa uppehållstillstånd. Dessutom föreskrivs att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas om flyktingarna eller de skyddsbehövande haft tidsbegränsade uppehållstillstånd i tre år när ett tidsbegränsat uppehållstillstånd löper ut och uppfyller vissa särskilda krav.

Det finns skäl att överväga justering av den föreslagna lagtexten i några avseenden.

I första stycket första och andra meningarna regleras giltighetstiden för tidsbegränsade uppehållstillstånd som beviljas en flykting. När uppehållstillstånd beviljas första gången ska giltighetstiden bestämmas till tre år och när nya tidsbegränsade uppehållstillstånd därefter beviljas ska de gälla i två år. I lagtexten har emellertid beträffande det sistnämnda fallet lagts till att detta gäller "om inte en ansökan om permanent uppehållstillstånd kan beviljas". Tillägget ger sken av att det bara är vid permanent uppehållstillstånd som det krävs en ansökan. Så är emellertid inte fallet. Även för att kunna beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd krävs en ansökan. Härtill ska läggas att frågan om giltighetstidens längd överhuvudtaget inte

är aktuell om ett permanent uppehållstillstånd beviljas. Sammantaget gör detta att tillägget förefaller malplacerat. Bestämmelsen blir mer stringent och lättförståelig om tillägget tas bort och bestämmelsen avgränsas till att gälla giltighetstider för tidsbegränsade uppehållstillstånd.

Att permanenta uppehållstillstånd i vissa fall kan beviljas i stället för nya tidsbegränsade uppehållstillstånd framgår av *första stycket tredje meningen*. Bestämmelsen har getts en ordalydelse som ger intryck av att en ansökan om ett permanent uppehållstillstånd måste inkomma till Migrationsverket efter det att giltighetstiden för ett tidsbegränsat uppehållstillstånd har löpt ut. Vid föredragningen har emellertid upplysts om att avsikten med regleringen inte är att begränsa möjligheten för den enskilde att ansöka om ett permanent uppehållstillstånd innan ett tillfälligt uppehållstillstånd har löpt ut. Avsikten har i stället varit att tydliggöra att en ansökan om permanent uppehållstillstånd endast kan prövas i samband med att ett tidsbegränsat tillstånd löper ut och att den enskilde uttryckligen måste begära det i en ansökan. Bestämmelsen bör justeras så att detta framgår.

I bestämmelsen föreskrivs vidare att ett permanent uppehållstillstånd ska beviljas om *även* förutsättningarna i 7 § är uppfyllda. Ordet "även" väcker frågor. Det förekommer också i de föreslagna motsvarande bestämmelserna i 5 kap. 3 g § och 12 kap. 18 a §. Vilka förutsättningar – utöver förutsättningarna i 7 § – som gäller för att ett permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas bör klarare framgå i de olika bestämmelserna. Enligt ordalydelsen i nu aktuell paragraf föreligger förutsättningar att bevilja ett permanent uppehållstillstånd om den som ansöker är en flykting (dvs. uppfyller kriterierna för detta) som har haft tidsbegränsade uppehållstillstånd i minst tre år när ett sådant tillstånd löper ut och som uppfyller de särskilda

kraven i 7 §. Den enda tillkommande förutsättningen synes vara att flyktingen inte ska vägras uppehållstillstånd med tillämpning av 5 kap. 1 § andra stycket. Den prövningen måste dock anses ingå i den vandelsprövning som ska göras enligt 7 § 2 varför den inte särskilt behöver finnas med som en förutsättning i denna paragraf. Ordet "även" bör därför utgå i denna paragraf utan att ersättas.

Bestämmelsen om permanent uppehållstillstånd för flyktingar kan med fördel läggas samman med motsvarande bestämmelse för alternativt skyddsbehövande i *andra stycket tredje meningen* och tas in i ett eget tredje stycke.

I *tredje stycket* i paragrafen (fjärde stycket om Lagrådets förslag med ett nytt tredje stycke om permanent uppehållstillstånd följs) föreskrivs att första och andra styckena inte gäller om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. I de båda styckena regleras emellertid inte bara frågan om längden på ett uppehållstillstånd, utan det föreskrivs också att ett permanent uppehållstillstånd ska beviljas under vissa förutsättningar. Vid permanenta uppehållstillstånd förekommer inte någon giltighetstid. Det som avses är alltså dels att tvingande hänsyn ska kunna föranleda att det bestäms en kortare giltighetstid för tillfälliga uppehållstillstånd, dels att man ska kunna avstå från att bevilja permanent uppehållstillstånd om föreskrivna hänsyn kräver detta, och i stället bevilja ett tidsbegränsat tillstånd. Bestämmelsen bör justeras så att den ger uttryck för detta.

Enligt *fjärde stycket* i paragrafen (femte stycket om Lagrådets förslag med ett nytt tredje stycke om permanent uppehållstillstånd följs) ska uppehållstillståndets giltighetstid omprövas om en utlänning beviljas statusförklaring. I lagrådsremissens förslag hänvisas till första–tredje styckena, dvs. även till stycken där det ingår bestämmelser om

permanent uppehållstillstånd. Enligt vad som upplysts vid föredragningen är avsikten dock att endast giltighetstiden för tidsbegränsade uppehållstillstånd ska omprövas. Hänvisningen i femte stycket, enligt Lagrådets förslag, ska därför endast innefatta bestämmelser som avser tidsbegränsade uppehållstillstånd, dvs. första, andra och fjärde styckena.

Lagrådet föreslår mot denna bakgrund att paragrafen ges följande lydelse.

Ett uppehållstillstånd som beviljas en flykting enligt 1 § ska vara tidsbegränsat och gälla i tre år. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år.

Ett uppehållstillstånd som beviljas en alternativt skyddsbehövande enligt 1 § ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år.

Om inte annat följer av fjärde stycket ska en ansökan om permanent uppehållstillstånd beviljas när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, om flyktingen eller den alternativt skyddsbehövande har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

Om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det ska ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas i stället för ett permanent uppehållstillstånd och giltighetstiden för ett tidsbegränsat uppehållstillstånd förkortas i förhållande till vad som gäller enligt första och andra styckena. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

Om en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas statusförklaring efter ansökan enligt 4 kap. 3 c §, ska uppehållstillståndet omprövas i enlighet med vad som föreskrivs i första, andra och fjärde styckena.

5 kap. 2 §

Se Lagrådets synpunkter under 5 kap. 8 §.

5 kap. 3 §

I paragrafen införs ett nytt tredje stycke enligt vilket ett uppehållstillstånd enligt första stycket 1 och 2 under vissa förutsättningar ska beviljas även i de fall då anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. De förutsättningar under vilka ett uppehållstillstånd ska beviljas enligt tredje stycket anknyter till familjeåterföreningsdirektivet och motsvarar i princip de förutsättningar som enligt tidigare rättspraxis ska vara uppfyllda för att någon ska kunna vara anknytningsperson enligt första stycket 1 (se MIG 2007:29). Relationen mellan första stycket 1 och tredje stycket blir mot denna bakgrund oklar. Det framstår bl.a. som oklart om införandet av tredje stycket är avsett att påverka tolkningen av första stycket 1. Om så inte är fallet synes uppehållstillstånd i de situationer som omfattas av nämnda praxis kunna beviljas redan med stöd av första stycket 1. Enligt Lagrådets mening finns det anledning att i författningskommentaren klargöra hur tillämpningsområdet för tredje stycket förhåller sig till tillämpningsområdet för första stycket 1.

Så som förslaget är utformat kan lagtexten i tredje stycket vidare ge intryck av att ett uppehållstillstånd enligt övriga punkter i första stycket (dvs. andra punkter än 1 och 2) aldrig kan beviljas om anknytningspersonen har ett tillfälligt uppehållstillstånd. Det har såvitt Lagrådet kan förstå inte varit avsikten. Oklarheten uppkommer på grund av att tredje stycket utgör en undantagsregel som tar sikte på förutsättningar som endast indirekt framgår av första stycket 1 och 2. Också i denna del finns anledning att, till undvikande av missförstånd, vara tydligare i författningskommentaren.

5 kap. 3 d §

Första och tredje styckena i paragrafen reglerar i vilka fall de försörjnings- och bostadskrav som stadgas i 3 b § gäller när anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller har fått en förklaring om motsvarande status.

Paragrafen har i dessa delar en komplicerad uppbyggnad. Detta beror bl.a. på att förutsättningarna i någon av de tre punkterna i första stycket måste föreligga för att försörjnings- och bostadskraven ska gälla ("kraven i 3 b § [gäller] endast om" 1, 2 eller 3) samtidigt som var och en av punkterna ger uttryck för en tillräcklig förutsättning för kravens tillämplighet. Det innebär att det inte går att läsa paragrafens inledning tillsammans med endast en av punkterna eftersom resultatet då blir felaktigt: "kraven i 3 b § gäller endast om förutsättningarna i punkt 3 är uppfyllda". Men det går heller inte att läsa punkterna utan inledningen eftersom de då inte innehåller någon norm. Stycket måste med andra ord läsas i sin helhet.

Det blir därför missvisande att på sätt som sker i tredje stycket hänvisa till vad som anges i endast en av punkterna.

Det förhållandet att första stycket anger att förutsättningarna i någon av de tre punkterna i första stycket måste föreligga för att försörjnings- och bostadskraven ska gälla, leder vidare till att inledningen av tredje stycket närmast skapar en förväntan om att det stycket innehåller ytterligare situationer i vilka kraven ska gälla ("trots att kraven gäller *endast* om 1, 2 eller 3, så ska ett sådant krav gälla..."). Men innebörden av tredje stycket är den rakt motsatta.

För att komma till rätta med dessa problem – och för att göra lagtexten enklare att förstå – föreslår Lagrådet att bestämmelsen i tredje stycket inte formuleras som en undantagsregel utan som en anvisning om att det i vissa fall ska anses stå klart att ett förhållande är väl etablerat. Lagrådet föreslår att tredje stycket ges följande lydelse.

Vid tillämpning av första stycket 3 ska det anses stå klart att ett förhållande är väl etablerat om utlänningen är anknytningspersonens make eller sambo och äktenskapet har ingåtts eller samboförhållandet förelegat före anknytningspersonens inresa i Sverige.

Ytterligare en fråga som väcks av den föreslagna lagtexten är att undantaget i tredje stycket, såsom det är formulerat i lagrådsremissen, är generellt och inte alls kopplad till de förhållanden som anges i paragrafens första stycke (att anknytningspersonen beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller givits motsvarande förklaring). Också denna problematik löses med Lagrådets förslag.

Det föreslagna *andra stycket* i paragrafen syftar till att ange att den tidsfrist som gäller enligt första stycket 1 i vissa fall inte ska utgå från den tidpunkt när utlänningen beviljas uppehållstillstånd eller förklaras vara flykting eller alternativt skyddsbehövande, utan i stället från utlänningens inresa i Sverige. Bestämmelsen har emellertid, vilket gör den svårläst, utformats som ett undantag från första stycket 1. Lagrådet föreslår att stycket utformas på ett sätt som uttryckligen anger att tidsfristen i första stycket 1 ska räknas på annat sätt i de fall som stycket avser:

Om anknytningspersonen är en utlänning som tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut som regeringen har meddelat om överföring av skyddsbehövande till Sverige (vidarebosättning) räknas tidsfristen i första stycket 1 från det att anknytningspersonen har rest in i Sverige.

5 kap. 3 g §

I paragrafen föreskrivs att uppehållstillstånd som beviljas en utlänning på grund av anknytning ska vara tidsbegränsade. Det regleras också vilka giltighetstider som ska gälla för dessa uppehållstillstånd. Dessutom föreskrivs att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas om utlänningen haft tidsbegränsade uppehållstillstånd i tre år när ett tidsbegränsat uppehållstillstånd löper ut och uppfyller vissa särskilda krav.

I *tredje stycket* regleras de fall då utlänningen har haft ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och ansöker om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd. Av samma skäl som Lagrådet anfört beträffande 5 kap. 1 a § första stycket bör även ordalydelsen av denna bestämmelse justeras. Bestämmelsen i *fjärde stycket* kan läggas samman med tredje stycket eftersom de båda avser att reglera nya tidsbegränsade uppehållstillstånd.

Slutligen bör bestämmelsen om permanenta uppehållstillstånd i paragrafens femte stycke (*fjärde stycke* om Lagrådets förslag om sammanläggning av tredje och fjärde styckena följs) justeras av samma skäl som Lagrådet framfört beträffande 5 kap. 1 a §. Till skillnad från bestämmelsen i den paragrafen bör i nu aktuell paragraf "även" ersättas med ett tydliggörande av vilka förutsättningar som gäller, eftersom det här inte finns något som anger vilka utlänningar som avses.

Lagrådet föreslår att tredje, fjärde och femte styckena läggs ihop till två och ges följande lydelse.

Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas enligt 3 eller 3 a § ska det gälla i två år. Upphållstillståndet får dock inte gälla för längre tid än uppehållstillståndet för anknytningspersonen. En utlänning som med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra

stycket har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas ett nytt uppehållstillstånd på den grunden endast om förhållandet består.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om en utlänning har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd enligt 3 eller 3 a § och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

5 kap. 6 §

I paragrafen finns bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av att det finns synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter som gör att en utlänning bör få stanna i Sverige. I *tredje stycket* regleras vilka giltighetstider tidsbegränsade uppehållstillstånd ska ha och när permanent uppehållstillstånd kan beviljas.

Bestämmelsen bör justeras i enlighet med vad Lagrådet anfört beträffande 5 kap. 1 a §. Till skillnad från bestämmelsen i den paragrafen bör i nu aktuell paragraf "även" ersättas med ett tydliggörande av vilka förutsättningar som gäller, eftersom det här inte finns något som anger vilka utlänningar som avses. Av författningskommentaren framgår att den förutsättning som, vid sidan om att utlänningen haft uppehållstillstånd under viss tid och kraven i 7 §, måste vara uppfylld är att uppehållstillstånd enligt första stycket kan beviljas.

Lagrådet föreslår att tredje stycket ges följande lydelse.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år. En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om utlänningen har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd med stöd av första stycket och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

Rubriken "Krav för permanent uppehållstillstånd".

Rubriken kan med fördel ändras till "Särskilda krav för permanent uppehållstillstånd". Det medför att det i de paragrafer i lagen som hänvisar till kraven i 7 § kan anges "de särskilda kraven i 7 §" för att markera att de gäller vid sidan av övriga förutsättningar för permanent uppehållstillstånd.

5 kap. 8 §

I paragrafen regleras i vilka fall ett försörjnings- och vandelskrav enligt 7 § inte gäller. Det finns emellertid ytterligare två undantag. Det ena undantaget följer uttryckligen av 2 § medan det andra framgår endast indirekt av de särskilda krav som uppställs i 5 a kap. 2 och 3 §§. Enligt Lagrådets mening skulle regleringen i denna del bli mer lättöverskådlig om samtliga undantag reglerades i 8 §. Det kan göras genom ett tillägg i tredje stycket.

Kraven i 7 § gäller inte en utlänning som ska beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av 2 eller 2 b § eller när en ansökan om permanent uppehållstillstånd ska göras av någon annan än utlänningen.

Om denna synpunkt godtas kan orden "utan att behöva uppfylla kraven i 7 §" i 2 § utgå.

12 kap. 18 a §

I paragrafen regleras giltighetstider för uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder och under vilka förutsättningar ett permanent uppehållstillstånd kan beviljas på denna grund. Bestämmelserna bör justeras av samma skäl som Lagrådet anfört beträffande 5 kap. 1 a §.

I sista meningen i första stycket föreskrivs att "Varje nytt uppehållstillstånd som därefter beviljas ska vara tidsbegränsat och gälla i ett år". Det är oklart om "därefter" syftar på alla situationerna i första stycket eller endast på den sista situationen. Vid föredragningen har upplysts om att det är alla situationer i första stycket som avses. Ett tydliggörande av detta kan åstadkommas genom att meningen bryts ut och tas in i ett nytt andra stycke som föreskriver att bestämmelsen gäller nya tidsbegränsade uppehållstillstånd som beviljas efter de uppehållstillstånd som beviljats enligt första stycket. Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande lydelse.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 18 § första stycket för att det finns ett hinder mot verkställighet enligt 2 § ska vara tidsbegränsat och gälla i tre år om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år. Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som i andra fall beviljas enligt 18 § första stycket ska gälla i längst tretton månader.

Ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljas efter ett uppehållstillstånd som avses i första stycket ska gälla i ett år.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om utlänningen har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och hindret mot verkställighet enligt 18 § första stycket är bestående och de särskilda kraven i 5 kap. 7 § är uppfyllda.

Angående författningskommentaren under rubriken "Övriga ändringar" i avsnitt 14.1 i lagrådsremissen

Flera förslag till ändrad lydelse gäller utmönstrandet av skyddskategorin "övrigt skyddsbehövande". Detta begrepp förekommer i flera paragrafer på skilda ställen i lagen, men tas nu bort. Lydelsen av flera paragrafer ändras på samma sätt och av samma anledning. Dessutom tas en rad upplysningsbestämmelser bort som en följd av att lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige upphör att gälla. Även dessa ändringar är av

samma slag. Ändringarna kommenteras endast i ett sammanhållet avsnitt mot slutet av författningskommentaren under rubriken "Övriga ändringar".

Det kan visserligen vara praktiskt för läsaren att på detta sätt få en samlad bild av vilka paragrafer som berörs av likartade ändringsförslag. Metoden leder emellertid ofrånkomligen till en bristande överskådlighet vilket i sin tur kan leda till svårigheter vid tillämpningen, liksom för den som i annat fall söker upplysningar om innebörden av en viss lagändring. Det naturliga tillvägagångssättet för den som ska tillämpa en lagregel är att ta hjälp av förarbetena.

Författningskommentaren används vid tillämpningen bl.a. för att snabbt få vetskap om varför det har gjorts en ändring i en viss paragraf. Det kan vara en ändring som skett långt tillbaka i tiden och flera ändringar av samma paragraf har kanske gjorts därefter. Den kunskap som tillämparen då söker är om just denna ändring har någon betydelse för tillämparens ärende och söker efter svar på denna fråga i författningskommentaren.

Men någon hjälp i det nu nämnda avseendet ger inte kommentaren i denna lagrådsremiss, när det gäller de paragrafer som ändras endast på så sätt att lagtexter utgår. I lagrådsremissen hittar man nämligen inte någon kommentar eller hänvisning när man söker i kommentaren på de platser där varje ändrad paragraf normalt och med hittillsvarande struktur borde finnas. Frånsett att det är förvillande ger det dessutom vid första anblicken intryck av att en kommentar har glömts bort. Som nyss sagts finns visserligen en kommentar, men i ett sammanfattande avsnitt mot slutet av författningskommentaren.

Enligt Lagrådets mening skulle tillämpningen – och användningen i övrigt av den framtida propositionen – väsentligt underlättas om författningskommentaren behåller den etablerade strukturen, dvs. att varje ändrad paragraf kommenteras för sig på den plats där läsaren kan förvänta sig en kommentar.

I detta fall kan en sådan kommentar vara kortfattad och i stort sett likadan beträffande varje ändrad paragraf. Eftersom det är fråga om ändringar som innebär att text tas bort behöver inte lagtexten återges också i kommentaren.

Lagrådet föreslår att författningskommentaren tillförs en kommentar till varje ändrad paragraf, dvs. också till de paragrafer där ändringen består av att ett begrepp eller en upplysningsbestämmelse tas bort. En sådan kan lyda på ett enhetligt sätt enligt följande mönster.

Paragrafen ändras med anledning av att skyddskategorin övriga skyddsbehövande utmönstras ur utlänningslagen. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

När det är fråga om två ändringar av denna karaktär (jfr t.ex. 4 kap. 3 a §) kan kommentaren utformas enligt följande mönster.

Paragrafen ändras med anledning av att skyddskategorin övriga skyddsbehövande utmönstras ur utlänningslagen. Övervägandena finns i avsnitt 6.1. Vidare tas en upplysningsbestämmelse bort på grund av att lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige upphör att gälla.

Det förhållandet att det bör finnas en författningskommentar vid varje paragrafs naturliga plats hindrar inte att kommentarerna under rubriken "Övriga ändringar" i avsnitt 14.1 behålls. Det vore närmast en fördel.

Behov av en översyn

Lagrådet vill också ta upp en tillämpningsfråga av annat slag. Det gäller den begreppsflora som råder inom detta obestridligt komplicerade rättsområde.

En central del av en säker och förutsebar tillämpning är att de begrepp som används är entydiga och används konsekvent. Lagrådet noterar i det sammanhanget att det i några paragrafer används begreppet "nytt uppehållstillstånd" eller "fortsatt uppehållstillstånd", medan det i författningskommentaren i sist nämnda fall sägs vara fråga om ett "förlängt" uppehållstillstånd. Samtliga dessa begrepp används i bestämmelserna i lagen utan närmare förklaring till om det finns någon skillnad dem emellan.

Det har vid föredragningen upplysts att begreppet "nytt" används på andra platser i utlänningslagen och att begreppet "fortsatt" uppehållstillstånd används i den tillfälliga lagen (som nu kommer att upphävas) och att det för närvarande inte kan överblickas konsekvenserna av att ersätta begreppet "nytt" med ett annat eller att det inte kan uteslutas att en sådan ändring kan få oönskade effekter.

Lagrådet har förståelse för att det kan vara svårt att i detta ärende fullt ut överblicka eller förutse vilka konsekvenser en delvis ändrad begreppsapparat kan medföra. Det är just ett exempel på områdets komplexitet.

Vid föredragningen har upplysts att man avser att göra en teknisk översyn av lagstiftningen. Mot bakgrund av vad som nu anförts och med hänsyn taget till vad Lagrådet anger som grund för sina förslag av materiell innebörd i paragraferna ovan anser Lagrådet att det framstår som utomordentligt angeläget både att en sådan lagteknisk

översyn av lagstiftningen genomförs och att den genomförs inom en inte alltför avlägsen framtid.

Förslaget till lag om ändring i studiestödslagen

2 kap. 4 §

I paragrafen regleras till vilka personer studiehjälp får lämnas. Enligt andra stycket 1 får studiehjälp lämnas till en studerande som inte är svensk medborgare, om den studerande är bosatt i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här. Enligt fjärde stycket får studiehjälp lämnas trots att kravet på permanent uppehållstillstånd inte är uppfyllt om den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd under vissa förutsättningar. Bestämmelsen i sin nuvarande lydelse anger att dessa förutsättningar är att uppehållstillståndet har tidsbegränsats enligt lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige eller har beviljats enligt den lagen eller om det finns särskilda skäl för att lämna studiehjälp.

På grund av att den tillfälliga lagen upphör föreslås i lagrådsremissen att det tidsbegränsade uppehållstillståndet ska ha beviljats med stöd av vissa paragrafer i utlänningslagen eller med stöd av lagen om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå. Som tidigare ska undantaget gälla även om det finns särskilda skäl.

Den föreslagna bestämmelsen i fjärde stycket synes i två avseenden ha fått en felaktig utformning. Förutom en rent språklig felaktighet avseende placeringen av särskilda skäl i uppräknningen, har punkt 2 kommit att utformas på ett sätt som oavsiktligt har inskränkt kretsen av studiehjälpsberättigade. Genom att orden ”på grund av anknytning till en person” har lagts till i denna punkt har från kretsen av

studiehjälpsberättigade uteslutits utlänningar som har adopterats i Sverige i vuxen ålder och utlänningar som på annat sätt har en särskild anknytning till Sverige. Vid föredragningen har upplysts om att dessa personer redan i dag är berättigade till studiehjälp och att avsikten inte varit att ändra på det förhållandet. Av lagrådsremissen framgår inte annat än att det är ett rent misstag att bestämmelsen kommit att få den lydelsen.

Lagrådet föreslår att fjärde stycket ges följande lydelse.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt om den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå eller om det finns särskilda skäl.

3 kap. 4 §

Se kommentaren till 2 kap. 4 §.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.